

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA
„SPOŁECZEŃSTWO W DOBIE PRZEŁOMÓW – ETYKA SPOŁECZNA
WOBEC WYZWAŃ PRZYSZŁOŚCI”

Kamień Śląski, 12-14 kwietnia 2007 roku

W dniach 12-14 kwietnia 2007 r. w Kamieniu Śląskim (okolice Opola) odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt. „Społeczeństwo w dobie przełomów – etyka społeczna wobec wyzwań przyszłości” Jej organizatorami były dwie agendy: Vereinigung für Katholische Sozialethik in Mitteleuropa [Stowarzyszenie Katolickiej Etyki Społecznej w Europie Środkowej], któremu przewodniczy prof. Helmut Renöckl, oraz Katedra Teologii Moralnej i Etyki Społecznej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego na czele z jej kierownikiem – ks. prof. Piotrem Morcińcem.

Pierwszy dzień miał charakter wprowadzający w całość rozpoczynającego się wówczas wydarzenia naukowego. Elementem tego rozbudowanego „wprowadzania” były wystąpienia gospodarzy i ludzi zaangażowanych w organizację konferencji. Byli

to kolejno: prof. Stanisław Sławomir Nicieja (Rektor UO), ks. prof. Tadeusz Dola (dziekan WT UO), prof. inż. Piotr Wach (senator: Opole–Warszawa, Rada Europy), Józef Sebesta (marszałek województwa opolskiego, patron honorowy konferencji), dr Emil Brix (ambasador, dyrektor Wydziału Kultury Ministerstwa Spraw Zagranicznych Austrii), Hermine Poppeller (konsul generalny Austrii), Stephan Raabe (dyrektor Fundacji Konrada Adenauera w Polsce) oraz prof. Helmut Renöckl i ks. prof. Piotr Morciniec (organizatorzy). Warto zauważyć, że wystąpienia wymienionych wyżej osób nie były jedynie grzecznościowymi formami przywitania gości, ale stanowiły już załączki wykładów i w ten sposób wpisywały się w całość poszukiwań naukowych, jakie miały miejsce w ciągu kolejnych kilku dni w Kamieniu Śląskim. Wiele wątków treściowych „zarysowanych” w przemówieniach inauguracyjnych pojawiało się później w „regularnych” wystąpieniach oraz w rozmowach kularowych.

Drugim elementem szeroko rozumianego „wprowadzania” w konferencję był moduł zatytułowany: *Diagnoza – 5 „błyskawic”*. Składał się on z pięciu kilkudziesięciominutowych wypowiedzi, stanowiących kanwę do dalszych dyskusji, a obrazujących tytułowe „wyzwania przyszłości” w Europie. Były to następujące przedłożenia: *Przemiany demograficzne – wybrane procesy demograficzne Europy* (prof. Ewa Frątczak, Warszawa), *Przemiany struktur ludnościowych – warunki kształtowania i możliwości* (prof. Rainer Münz, Wiedeń), *Rozszerzanie się rynku pracy i gospodarki w Europie i globalnie – konsekwencje ekonomiczne i społeczne* (prof. Richard Sturn, Graz), *Jak wiedzie się ludziom? Sytuacja psychospołeczna w krajach transformacji* (prof. Miklos Tomka, Budapeszt), *Jak wiedzie się ludziom? Sytuacja psychospołeczna „na zachodzie” Europy* (prof. Manfred Prisching, Graz).

Chociaż pozornie można to uznać za mało istotny element sympozjum, to jednak nie można nie zwrócić uwagi na spotkanie towarzyskie, którym skończył się jego pierwszy dzień. Bez wątpienia był to cenny czas, stanowiący integralny element tego naukowego przedsięwzięcia – czas, kiedy po całych dniach poważnych obrad i dyskusji można było już bez krawatów, koloratek i mikrofonów wymienić myśli i doświadczenia dotyczące nie tylko etyki życia społecznego oraz problemów współczesnej Europy, ale też wielu innych zagadnień, ważnych dla ludzi zajmujących się pracą naukowo-dydaktyczną. Dla wielu uczestników spotkania, zwłaszcza młodszych, był to znakomity moment, aby poznać ludzi, których nazwiska znało się do tej pory jedynie z publikacji.

Podczas dwóch następnych dni zajmowano się kilkoma szczegółowymi kwestiami. Zostały one zebrane w dwie grupy zagadnień, których treści wpisywały się w tematy poszczególnych dni: *Rozwiązania modelowe dla przyszłości Europy* (piątek, 13 kwietnia) i *Praktyka: następne kroki, cele pośrednie* (sobota, 14 kwietnia). Nie sposób w tym miejscu przedstawić treści wszystkich wykładów i komunikatów, jakie zostały wówczas wygłoszone. Jednak celem chociażby pewnego zorientowania się w podejmowanej problematyce warto przywołać przynajmniej tytuły wystąpień i na-

zwiska prelegentów. W drugim dniu wygłoszono cztery wykłady adresowane do wszystkich uczestników konferencji. Były to kolejno: *Adekwatne dla przyszłości europejskie modele społeczne i gospodarcze* (prof. Helmut Renöckl, Linz–České Budějovice), *Europa i islam – wyznaczenie kierunków (ustawienie zwrotnic) dla przyszłości* (prof. Udo Steinbach, Hamburg), *Sprawiedliwość społeczna: podstawy i urzeczywistnianie* (prof. Arno Anzenbacher, Moguncja) oraz *Chrześcijańskie inspiracje dla przyszłości Europy* (abp prof. Alfons Nossol). W trzecim zaś dniu przedstawiono przedłożenia, których tytuły to: *Wykorzystywanie szans i pokonywanie trudności okresu przelomu – zadania i możliwości polityków* (prof. Piotr Wach, Opole–Warszawa) i *Wyzwanie „Europa” – Zadania dla chrześcijan i Kościołów* (bp Maximilian Aichern, Linz).

Interesujące rozwiązanie, jakie organizatorzy sympozjum przedstawili jego uczestnikom w drugim dniu, polegało na tym, że oprócz wspomnianych wyżej spotkań plenarnych odbywały się także spotkania w grupach, które, obradując w tym samym czasie, ale w innych miejscach, zastanawiały się nad trzema różnymi tematami. Sprawilo to, że liczba uczestników dyskusji znacznie się zmniejszała, co z kolei umożliwiało bardziej aktywny udział w nich tym osobom, które były szczególnie zainteresowane wybranymi przez siebie tematami. Skrót treści zawartych w referatach stanowiących wprowadzenie do prac w grupach oraz wyniki dyskusji zostały przedstawiane wszystkim podczas spotkania plenarnego. Warto w tym miejscu przynajmniej przywołać tematy, nad którymi pracowały poszczególne grupy oraz tytuły wystąpień stanowiących podstawę do dyskusji:

1) „Rodzina: Źródła siły i obszary problemowe”, referaty: *Wpływ rozłąki z przyczyn ekonomicznych na więź małżeńską – drogi wyjścia* (prof. Krystian Wojacek, Opole), *Rodzina i państwowa społeczność prawna* (prof. Alois Baumgartner, Monachium);

2) „Wykorzenie – re-stabilizacja”, referaty: *Czyż jestem stróżem mojego brata? Przyczyny wzrostu bezradności i depresji* (prof. Janez Juhant, Lubljana), *Pomoc życiowa – obietnica – powołanie. Profil wspólnot chrześcijańskich w epoce postmodernizmu* (prof. Maria WIDL, Erfurt);

3) „Przyszłościowe style życia i edukacja społeczna”, referaty: *Czas wolny: nowe możliwości i czynnik ryzyka* (prof. Jan Sokol, Praga), *Przemiany wartości – wyzwania i możliwości edukacji społecznej dzisiaj* (prof. Leopold Neuhold, Graz).

Także w programie ostatniego dnia znalazły się ciekawe „urozmaicenia” Były nimi „małe fora dyskusyjne” Najpierw zostały przedstawione komunikaty, stanowiące kanwę do późniejszych dyskusji. Refleksje w ramach pierwszego forum, zatytułowanego „Właściwe kształtowanie społeczeństwa i stabilna gospodarka”, oparte były na czterech następujących komunikatach: *Postrzeganie interesów pracowników na płaszczyźnie krajowej i w Unii Europejskiej* (Karl Klein, wiceprezydent Austriackiego Zrzeszenia Związków Zawodowych, Wiedeń), *Praktyka partnerstwa społecznego – perspektywa przedsiębiorców* (mgr Ruth Schindler, Wirtschaftskammer

[Austriacka Izba Gospodarcza], Wiedeń), *Relacja pracodawca–pracownik w kontekście systemu społecznej odpowiedzialności* (mgr Anna Dołżycka, dyrektor personalny BOT Elektrownia „Opole” S.A.), *Współpraca jako określona wartość stabilnego rozwoju* (prof. Reinhold Priewasser, Linz). Temat drugiego forum to „Pomoc dla potrzebujących, ruchy społeczne, nowe akcenty” Jego uczestnicy wysłuchali trzech komunikatów, będących wprowadzeniem do obrad. Były to: *Kościół grecko-katolicki na Ukrainie a wyzwania związane z emigracją: konkretne inicjatywy jako odpowiedź* (prof. Volodymyr Sheremeta, Iwanofrankowsk), *Kobieta jako towar na sprzedaż? – rzeczywistość i przeciwdziałanie* (s. Krzysztofa Kujawsk a CSDP), *Allianz für den Sonntag [Alians na rzecz niedzieli]* (prof. h.c. Christa Ellbogen, Wiedeń).

Trudno nie zwrócić uwagi na to, że organizatorzy dużą wagę przywiązywali do walorów estetycznych. Może o tym świadczyć już sam wybór atrakcyjnego i sprzyjającego refleksji miejsca, jakie stanowi zespół pałacowy w Kamieniu Śląskim. Oprócz tego ciekawymi uzupełnieniami naukowych dyskusji były występy chórów podczas inauguracji sympozjum oraz na jego zakończenie, a także uroczysty wieczór w „sali lustrzanej” zamku. Wszystko to miało nie tylko umilić czas i urozmaicić pobyt w Kamieniu Śląskim, ale też pomóc osiągnąć harmonię, która – jak przekonywał ks. prof. Morciniec – jest niezbędna do właściwego uprawiania nauki i podążania drogą rozwoju.

Przywołując ideę rozwoju integralnego, któremu bez wątplenia powinna służyć wiedza, a więc i spotkania naukowe, warto podkreślić, że podczas omawianego sympozjum nie zabrakło miejsca na modlitwę. Drugi i trzeci dzień konferencji rozpoczynała Eucharystia. W pierwszym z tych dni głównym celebrazem i kaznodzieją był abp Alfons Nossol z Opoła, w drugim zaś bp Maximilian Aicher z Linz.

Nie będzie przesadą wyrażenie uznania pod adresem organizatorów, a nawet złożenie im gratulacji. Przede wszystkim za znakomicie „trafioną” problematykę, o czym już była mowa. Drugi powód do uznania i gratulacji to tzw. strona techniczna konferencji, która została przygotowana wręcz wzorowo. Gospodarze zadbali o wiele drobnych, ale istotnych szczegółów, takich chociażby jak ciągle dostępny bufet z kawą, herbatą i zimnymi napojami, czy możliwość niemal nieograniczonego spotkania się w kularach. Kolejna kwestia to fakt, że program nie był zbyt „przeładowany” (choć wszystkie chwile były dokładnie wypełnione), co owe prywatne spotkania umożliwiało. Innym istotnym „szczegółem”, na który nie można nie zwrócić uwagi, było zadbanie o to, aby wszyscy uczestnicy, którzy – co warto podkreślić – pochodzili z jedenastu różnych krajów, bez problemu mogli rozumieć wypowiedziane treści nawet wówczas, kiedy nie znali języka, w którym był wygłaszany odczyt. Chodzi tu o tłumaczenie symultaniczne, które pomagało w porozumiewaniu się w czasie wszystkich spotkań (także tych w grupach, a nawet „dodatków” kulturalnych i towarzyskich). Językami, które można było usłyszeć w słuchawkach, były polski i niemiecki (warto dodać, że organizatorzy przygotowali się także do tłumaczeń na język angielski).

W tym kontekście trzeba też wspomnieć o dyscyplinie podczas dyskusji (chodzi tu zwłaszcza o przestrzeganie ram czasowych), o jaką dbali moderatorzy. Zgodnie z zapowiedziami organizatorów w 2008 r. ukaże się książka, która będzie pokłosiem sympozjum.

Michał Wyrostkiewicz
Instytut Teologii Pastoralnej KUL